

AVERUS

KAIP SUSIGRAŽINTI KLIENTŲ SKOLAS?

Advokatė Regina Derkintytė – Kaupienė
Advokatė Greta Motiejūnienė

2022-12-08, KPPAR

Priemonės kaip „paspausti“ skolininką, siekiant greičiau atgauti skolą

- Pretenzijos (advokatų įtraukimas į situacijos sprendimą)
- Nuolatiniai skambučiai skolininkui ir raginimai atsiskaityti
- Priešpriešinių įsipareigojimų nevykdymas
- Taikos sutartis išdėstant skolos mokėjimą (taikos sutarties patvirtinimas teisme)
- Įspėjimas dėl bankroto bylos iškėlimo
- Teisminės bylos inicijavimas supaprastinta tvarka (pareiškimas dėl teismo įsakymo)
- Laikinųjų apsaugos priemonių taikymas (turto areštas)

Taikos sutartis, išdėstant skolos mokėjimą

TAIKOS SUTARTIES TURINYS:

- Užfiksuojamas skolos dydis
- Nustatomas mokėjimų grafikas
- Susitariama, kad taikos sutartis bus teikiama teismui patvirtinti
- Susitariama, kad praleidus bent vieną mokėjimą, kreditorius turės teisę iš karto reikalauti visos skolos sumokėjimo
- Susitariama dėl delspinigių dydžio, kuris taikomas, jei bus nesilaikoma mokėjimo grafiko

PRIVALUMAI:

- Išvengiama ilgo teismo proceso skolą išieškant teisminiu keliu *(patvirtinus taikos sutartį teisme ir skolininkui jos nevykdant, kreditoriui nebereikia inicijuoti atskiros civilinės bylos dėl skolos priteisimo. Iš karto kreipiamasi į teismą su prašymu išduoti vykdomąjį raštą, kuris pateikiamas antstoliui ir pradedamas priverstinis skolos išieškojimas)*
- Taikos sutarties patvirtinimas teisme žyminiu mokesčiu neapmokestinamas

Skolininko bankroto bylos inicijavimas

- Privaloma procedūra – pranešimas skolininkui apie ketinimą inicijuoti jam bankroto bylą
- Pranešimo turinys:
 - nurodoma juridinio asmens neįvykdyta neginčijama prievolė;
 - nustatomas terminas prievolei įvykdyti arba susitarimui dėl pagalbos sudaryti (ne trumpesnis kaip 15 dienų ir ne ilgesnis kaip 30 dienų terminas nuo pranešimo įteikimo juridiniam asmeniui dienos)
 - Įspėjama, kad nevykdant reikalavimų, kreditorius kreipsis į teismą dėl restruktūrizavimo arba bankroto bylos iškelimo

Pareiškimas dėl bankroto bylos iniciavimo apmokestinamas 527 EUR žyminiu mokesčiu

Skolininko turto areštas – laikinųjų apsaugos priemonių taikymas aktualioje teismų praktikoje

- Teismai apribojo arešto skolininko turtui taikymą praktikoje
- Didelė ieškinio suma – nebėra esminis kriterijus, kuris lemia skolininko arešto taikymą:

„Lietuvos apeliacinio teismo praktikoje ne kartą pažymėta, kad nei reikalavimo suma, nei asmens turtinė (finansinė) padėtis savaime nei palengvina, nei pasunkina ar padaro nebeįmanomą būsimo teismo sprendimo įvykdymą, todėl šios aplinkybės neįrodo, kad egzistuoja grėsmė būsimo teismo sprendimo neįvykdymui.“

- Skolininko nesąžiningumas – esminis kriterijus, kuris gali užtikrinti skolininko turto areštą

„Lietuvos apeliacinio teismo praktikoje yra išaiškinta, kad tokio išimtinio ir itin atsakovo interesus varžančio procesinio instituto, kaip turto areštas, taikymas galimas tik tada, kai jo taikymo prašantis asmuo pateikia konkrečių duomenų ar įrodymų apie atsakovo nesąžiningą elgesį, apie jo atliktus, atliekamus ar siekiamus atlikti veiksmus, kuriais jis bando išvengti to asmens naudai priimto teismo sprendimo įvykdymo. Atsakovo nesąžiningumas nėra preziumuojamas, todėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo siekiančiam subjektui kyla pareiga jį įrodyti.“

„Vien tai, kad atsakovė nurodė, jog neatsiskaitė su ieškove dėl finansinių sunkumų nėra pagrindas laikyti, jog atsakovė nėra sąžininga ir atliekamais veiksmais siekia išvengti ir (ar) apsunkinti ieškovei palankaus sprendimo vykdymą.“

Skolininkas užsienyje – veiksmų planas

- Skolą patvirtinančių dokumentų analizė (sutartis, sąskaitos, tarpusavio įskaitymo aktai)
- Jurisdikcijos ir taikytinos teisės įvertinimas (sąsajos su būsimais bylinėjimosi kaštais)
- Sprendimas dėl teismo proceso iniciavimo
- Jei ginčas neteisingas Lietuvos teismams – komunikacija su vietos valstybės teisininkais
- Galutinis teismo sprendimas
- Vykdymo procesas:
 - Sprendimo pripažinimas (jei reikalingas)
 - Sprendimo vykdymas (komunikacija su vietos antstoliais/valstybės pareigūnais)

Nepasirinkta taikytina teisė ir sutartinis teisingumas

Bylą nagrinėjantis teismas turi nustatyti, koks teisės aktas (Lietuvos vidaus teisė, tarptautinė dvišalė sutartis, tarptautinė daugiašalė sutartis, Europos Sąjungos teisės aktai) reglamentuoja nagrinėjamos bylos teisingumą (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2011 m. gruodžio 5 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-474/2011*)

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo:

- Bendroji jurisdikcijos taisyklė: atsakovo buveinės vietos teisme (4 str. 1 d.)
- Specialiosios jurisdikcijos taisyklė, pagal kurią ieškovas gali rinktis ir reikšti ieškinį atitinkamos prievolės vykdymo vietos teisme (7 str. 1 p. (a))

Kaip “prisitraukti” ginčą į Lietuvos teismus

Parduodant prekes – vieta valstybėje narėje, kurioje pagal sutartį prekės buvo ar turėjo būti pateiktos, teikiant paslaugas – vieta valstybėje narėje, kurioje pagal sutartį paslaugos buvo arba turėjo būti suteiktos.

- Esant kelioms paslaugų teikimo vietoms skirtingose valstybėse narėse, aiškinama kaip vieta, kuri užtikrina glaudžiausią sutarties ir jurisdikciją turinčio teismo ryšį, o šis glaudžiausias ryšys paprastai yra pagrindinėje paslaugų teikimo vietoje (ESTT 2010 m. kovo 11 d. sprendimas byloje *Wood Floor Solutions Andreas Domberger prieš Silva Trade SA*, C-19/09).
- ESTT 2018 m. liepos 11 d. sprendime byloje *Zurich Insurance plc, Metso Minerals Oy prieš Abnormal Load Services (International) Ltd*, C-88/17 pasisakė, kad pagal prekių vežimo sutartį, paslaugų teikimo vieta, užtikrinančia glaudų vežimo sutarties ir jurisdikciją turinčio teismo ryšį, reikia laikyti ne tik prekės pristatymo vietą, bet ir jos išsiuntimo vietą.

Skolos išieškojimas Europos Sąjungoje

- Kreditorius, kurio reikalavimo teisė patvirtinta teismo sprendimu, gali pasirinkti kokį sprendimo pateikimo vykdymui būdą taikyti:
 - Sprendimo pripažinimas ir leidimas vykdyti pagal Reglamentą Nr. 1215/2012 (Briuselio reglamentas). Taikomas be išimčių visoms ES narėms.
 - Sprendimo vykdymas pateikiant Europos vykdomąjį raštą pagal Reglamentą Nr. 805/2004 (netaikomas Danijai, ir galimas tik “*uncontested claims*” atveju)

Skolos išieškojimas Europos Sąjungoje

Sprendimo pripažinimas ir leidimas vykdyti pagal Briuselio Reglamentą

- Pagal Reglamentą valstybėje narėje priimtas sprendimas kitoje valstybėje pripažįstamas netaikant jokių specialių procedūrų
- Reglamentas taikomas tik tuo atveju, jei skolininkas buvo tinkamai informuotas apie teismo procesą, kuriame buvo priimtas vykdytinas sprendimas

PROCESAS:

- Pateikiamas prašymas sprendimą priėmusiam teismui išduoti pažymą pagal Reglamento 53 str.
- Kitos valstybės kompetentingai vykdymo institucijai (antstoliui) pateikiama:
 - Lietuvos Respublikos teismo sprendimo patvirtinta kopija
 - pagal Reglamentą išduota pažyma

Pastaba: Antstolis gali pareikalauti sprendimo ir pažymos vertimo.

Skolos išieškojimas Europos Sąjungoje

Europos vykdomasis raštas pagal Reglamentą Nr. 805/2004

- Taikomas tik neginčytiniems reikalavimams:
 - a) skolininkas pripažinimu ar susitarimu aiškiai sutiko su juo; arba
 - b) teismo bylos nagrinėjimo metu skolininkas niekada jam neprieštaravo; arba
 - c) skolininkas nedalyvavo ar jam nebuvo atstovaujama teismo posėdyje, susijusiame su šiuo reikalavimu po to, kai teismo proceso metu iš pradžių prieštaravo reikalavimui, su sąlyga, kad toks elgesys prilygsta tyliam sutikimui su reikalavimu ar faktu, kreditoriaus pareikštu pagal kilmės valstybės narės teisės aktus; arba
 - d) skolininkas aiškiai sutiko su juo autentiškame dokumente (pavyzdžiui, vekselyje).
- Taikomas tik, jei skolininkas buvo tinkamai informuotas apie teismo procesą. Tinkamas informavimas – įteikimas skolininkui tiesiogiai, paštu, elektroninėmis ryšio priemonėmis, skolininko darbo vietoje, paliekant skolininko pašto dėžutėje, įteikiant skolininko atstovui, šeimos nariui ir pan.

Skolos išieškojimas Europos Sąjungoje

Europos vykdomasis raštas pagal Reglamentą Nr. 805/2004

PROCESAS:

- Pateikiamas prašymas sprendimą priėmusiam LR teismui išduoti Europos vykdomąjį raštą
- Kitos valstybės kompetentingai vykdymo institucijai pateikiami:
 - laisvos formos prašymas vykdyti teismo sprendimą konkrečios valstybės teritorijoje;
 - Europos vykdomojo rašto pažymėjimo teismo patvirtinta kopija (kartu su vertimu į reikiamą kalbą);
 - LR teismo sprendimo patvirtinta kopija (be vertimo – jo gali būti reikalaujama vėliau)

Skolos išieškojimas už Europos Sąjungos ribų

- Bendra taisyklė: LR teismo sprendimas turi būti pripažintas toje valstybėje, kurioje bus vykdomas.
- Išimtys: Lietuvos Respublika yra sudariusi nemažai dvišalių sutarčių su kitomis valstybėmis dėl teisinės pagalbos, kuriose gali būti įtvirtintos nuostatos, kad šalys viena kitos teismo ar kitos kompetentingos institucijos sprendimus pripažįsta ir vykdo be specialios procedūros.

Skolų išieškojimas santykiuose su Rusijos juridiniais asmenimis – aktualūs klausimai ES sankcijų taikymo kontekste

- Sankcijos:

- **individualios sankcijos asmenims**, kurie išvardinti specialiam ES leidinyje (TARYBOS REGLAMENTAS (ES) Nr. 269/2014 2014 m. kovo 17 d. dėl ribojamųjų priemonių, taikytinų atsižvelgiant į veiksmus, kuriais kenkiama Ukrainos teritoriniam vientisumui, suverenitetui ir nepriklausomybei arba į juos kėsinamasi, Reglamento Priedas Nr. I.)
- **sankcijos ES prekybai su Rusija**. Į šį sankcijų paketą patenka importo ir eksporto apribojimai Rusijai prekėms, susijusioms su jūrų navigacija, aviacija ir kosmosu, prabangos prekės.
- **sankcijos transporto srityje**. ES uždraudė Rusijos ir Baltarusijos kelių transporto operatoriams atvykti į ES, įskaitant draudimą tranzitu vežti prekes.
- **sankcijos aviacijos sektoriuje**. ES panaikino galimybę patekti į ES oro uostus visų rūšių Rusijos oro vežėjams ir uždraudė jiems naudotis ES oro erdve.
- **sankcijos jūrų transporto srityje**. ES uždarė savo jūrų uostus visam Rusijos prekybos laivynui, kurį sudaro daugiau kaip 2 800 laivų.
- **sankcijos bankų srityje**. Nustatytas draudimas Rusijos bankams ir Baltarusijos bankams naudotis SWIFT sistema. Techniniu požiūriu bankai vis dar gali vykdyti tarptautinius sandorius nesinaudodami SWIFT, tačiau tai yra brangesnis ir sudėtingesnis būdas.
- **sankcijos žiniasklaidos srityje**. ES sustabdė penkių Rusijos valstybinių žiniasklaidos priemonių transliavimo veiklą Europos Sąjungoje. Ši sankcija niekaip nesusijusi su Pareiškėjo prašymu.

- Nė viena iš sankcijų nėra susijusi su ribojimais Rusijos teismų sistemai ir Rusijos teismų priimtiems sprendimams
- Nė viena iš ES sankcijų ir nė vienas Lietuvoje priimtas atskiras teisės aktas nepanaikino ir nesustabdė Lietuvos Respublikos ir Rusijos Federacijos 1992 m. liepos 21 d. sutarties „Dėl teisinės pagalbos ir teisinių santykių civilinėse, šeimos ir baudžiamosiose bylose“ galiojimo

Ačiū už dėmesį!

Advokatų kontora AVERUS

Klaipėda
Bokštų g. 12, LT-92125

Vilnius
Konstitucijos pr. 26, 6 aukštas, LT-08105

www.averus.lt